

คำวินิจฉัยของ นายอูระ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๑-๕๒/๒๕๕๒

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง ประธานรัฐสภาส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ (กรณีคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
วุฒิสภา)

ข้อเท็จจริงได้ความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๕๘ คน ได้ยื่นคำร้องต่อประธาน
รัฐสภาว่า เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยว่า บทบัญญัติ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสี่
ซึ่งบัญญัติว่า “มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๗ (๓) มาตรา ๑๑๘ (๗) มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๕ (๒)
และ (๓) มาตรา ๑๒๖ (๒) และ (๓) มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๓๐ และมาตรา ๑๓๔ มาใช้บังคับ
กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสอง และสมาชิกวุฒิสภตามวรรคสาม” นั้น เป็นเพียงการรับรอง
องค์การสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
ครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕
ดังนั้น จึงไม่ถึงว่าสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันเป็นสมาชิกวุฒิสภตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ ฉะนั้น ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ จึงได้บัญญัติยกเว้น
เรื่องคุณสมบัติต่างๆ ขึ้นไว้เพื่อเชื่อมต่อระหว่างบุคคลผู้ทำหน้าที่จากรัฐธรรมนูญเก่ามาสู่องค์กรตาม
รัฐธรรมนูญใหม่ เช่น ยกเว้นเรื่องอายุไม่ต้องถึง ๕๐ ปี ยกเว้นเรื่องของคุณวุฒิการศึกษาไม่ต้องจบ
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ยกเว้นข้อห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เป็นนายกรัฐมนตรี
 เป็นต้น

ดังนั้น สมาชิกวุฒิสภาซึ่งทำหน้าที่อยู่ในปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา
ในครั้งแรก ซึ่งจะเกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๓ ได้

สำหรับคุณสมบัติให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๒๕ กล่าวคือ มีสัญชาติไทย อายุไม่ต่ำกว่า ๕๐ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง มีคุณวุฒิการศึกษา
ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

LIRT

ส่วนข้อห้ามตามมาตรา ๑๒๖ (๓) เรื่องการเป็นหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาก่อนการรับสมัครรับเลือกตั้ง เห็นว่านำมาใช้บังคับไม่ได้ เพราะสมาชิกวุฒิสภาชุดนี้ไม่ใช่สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ดังกล่าวมาแล้ว สำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่จะต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง และต้องไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๒๖ (๑) (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นการรับรองว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่สมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันมิได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยที่ไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในชุดปัจจุบันต้องเสียสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาที่จะมีขึ้นครั้งแรกตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสอง วรรคสาม ก็ได้บัญญัติรับรองสมาชิกภาพของสมาชิกทั้งสองสภาไว้ทำนองเดียวกันหรือเหมือนกัน ก็ควรมีสถานภาพของความเป็นสมาชิกวุฒิสภาเช่นเดียวกันกล่าวคือ ถ้าวินิจฉัยว่าสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกได้ ก็ควรวินิจฉัยด้วยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาครั้งแรกได้ด้วย ประธานรัฐสภาเห็นว่า มติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งและมีผลกระทบต่อสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบัน จึงได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นดังกล่าวมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

มีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า ประธานรัฐสภาจะอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เสนอปัญหาต่อศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า กรณีเป็นเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ ออกข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ จึงไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในคราวแรกที่จะจัดให้มีขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสอง ประกอบวรรคสี่

แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งมีความเห็นว่า มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ถูกต้อง กรณีเป็นเรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งมีความเห็นที่แตกต่างกัน ไม่ใช่เป็นข้อโต้แย้งที่ประธานรัฐสภาจะเสนอมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ แต่เมื่อเสียงข้างมากของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ แล้ว ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยไปในคราวนี้ด้วยว่า มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่วินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่จะต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นมติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ บัญญัติว่า นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้จนถึงวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๓๒๔ และให้วุฒิสภาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ทำหน้าที่วุฒิสภาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญนี้จนถึงวันที่ครบสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการตามวรรคห้า (๑) หรือวันเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการตามวรรคห้า (๒) แล้วแต่กรณี

ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้อยู่ต่อไปจนครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภา หรือเมื่อสมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่มีอยู่

ให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาจะสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้ายโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ หรือสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๒๓ แล้วแต่กรณี ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาเท่าที่มีอยู่

มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๗ (๓) มาตรา ๑๑๘ (๓) มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๕ (๒) และ (๓) มาตรา ๑๒๖ (๒) และ (๓) มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๓๐ และมาตรา ๑๓๔ มาใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสองและสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคสาม

ฯลฯ

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๕๓๕ ต่อเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดไว้แตกต่างกัน หากให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับทันทีก็จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๑๕ วรรคสี่ จึงได้บัญญัติยกเว้นไว้ไม่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๖ (๒) มาใช้บังคับ กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วยังไม่เกินหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเชื่อมโยงอำนาจขององค์กรและสถานะของบุคคลจากรัฐธรรมนูญฉบับเก่ามาสู่อำนาจรัฐธรรมนูญใหม่ เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ของตนได้ต่อเนื่อง ไม่ต้องพ้นจากสมาชิกภาพเพราะขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญใหม่ เป็นข้อยกเว้นเฉพาะขณะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้ยกเว้นไปถึงกับให้สมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่ หากยกเว้นไปถึงการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาใหม่ก็เท่ากับยอมให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญได้โดยไม่ถูกจำกัด เป็นการขยายเวลาตามบทเฉพาะกาลออกไปทำให้การปฏิรูปการเมืองตามรัฐธรรมนูญต้องล่าช้าไปอีกหกปีซึ่งไม่ใช่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา อีกทั้งจะทำให้การปฏิรูปการเมืองต้องล่าช้าออกไป จึงวินิจฉัยว่ามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่วินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบันสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ แต่จะต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นมติที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ ให้ยกคำร้อง